

B.18. USZKODZENIE I NAPRAWA DNA - NIEPLANOWA SYNTEZA DNA - BADANIE NA KOMÓRKACH SSAKÓW *IN VITRO*

1. METODA

1.1. Wstęp

Zamieszczono we Wstępie Ogólnym Części B.

1.2. Definicje

Zamieszczono we Wstępie Ogólnym Części B.

1.3. Substancje kontrolne

Nie są stosowane.

1.4. Zasada badania

Test nieplanowej syntezy DNA (UDS) służy do oceny syntezy naprawczej DNA po wycięciu i usunięciu odcinka DNA zawierającego obszar uszkodzony przez czynniki chemiczne lub fizyczne. Badanie opiera się na pomiarze wbudowywania znakowanej trytem tymidyny ($^3\text{H-TdR}$) do DNA komórek ssaków, niebędących w fazie S cyklu komórkowego. Ilość wbudowanej $^3\text{H-TdR}$ może być określana metodą autoradiograficznego i scyntylicyjnego (LSC) pomiaru DNA wyizolowanego z komórek poddanych działaniu związku. Komórki ssaków w hodowli, o ile nie są to hepatocyty szczura z pierwotnej hodowli, są poddawane działaniu czynnika badanego w obecności lub bez egzogenego układu aktywacji metabolicznej. Test nieplanowej syntezy DNA może być również wykonany *in vivo*.

1.5. Kryteria wiarygodności badań

Nie są stosowane.

1.6. Opis metody badawczej

1.6.1. Przygotowanie

Substancje badane i kontrolne powinny być przygotowane w medium hodowlanym, rozpuszczone albo zawieszone w odpowiednim nośniku i dopiero później rozcieńczzone w medium hodowlanym w celu użycia ich do badania. Końcowe stężenie nośnika nie powinno wpływać na żywotność komórek.

W badaniu mogą być stosowane pierwotne hodowle hepatocytów szczura, limfocyty ludzkie lub określone linie komórkowe (np. diploidalne fibroblasty ludzkie).

Komórki powinny być ekspozowane na badaną substancję chemiczną zarówno z odpowiednim układem aktywacji metabolicznej, jak i bez niego.

1.6.2. Warunki badania

Liczba hodowli

Do określenia UDS metodą autoradiograficzną w każdym eksperymencie konieczne są przynajmniej dwie hodowle komórek, a sześć hodowli (lub mniej, jeśli jest to naukowo uzasadnione) do określenia UDS za pomocą licznika scyntylicyjnego.

1.6.3. Stosowanie kontroli ujemnej i dodatniej

Równolegle w każdym eksperymencie powinny być przeprowadzone badania kontrolne (kontrola dodatnia i kontrola ujemna tzn. komórki niepoddane działaniu żadnego związku i/lub z nośnikiem) z metabolicznym układem aktywującym i bez niego.

Przykładami substancji wykorzystywanych w badaniach kontrolnych dodatnich w teście na hepatocytach szczura są 7,12-dimetylobenzantracen lub 2-acetyloaminofluoren. W przypadku określonych linii komórkowych, przykładem substancji wykorzystywanej w kontroli dodatniej jest tlenek N-4-nitrochinoliny zarówno do oceny

autoradiograficznej, jak i scyntylicyjnej prowadzonej bez aktywacji metabolicznej; natomiast do badania w obecności układów aktywacji metabolicznej jako kontrolę pozytywną stosuje się N-dimetylnitrozoaminę.

1.6.4. Stężenia substancji w czasie ekspozycji

W celu określenia dokładnej reakcji, w badaniu powinno stosować się wiele stężeń substancji badanej, w niezbędnym zakresie. Najwyższe stężenie powinno wywoływać niewielkie efekty cytotoksyczne. Związki stosunkowo słabo rozpuszczalne w wodzie powinny być badane w stężeniach, aż do osiągnięcia ich rozpuszczalności. Dla związków nietoksycznych, łatwo rozpuszczalnych w wodzie, górne stężenie badanej substancji powinno być określone w zależności od potrzeb.

1.6.5. Komórki

Do utrzymywania hodowli powinny być stosowane odpowiednie media hodowlane, stężenie CO₂, temperatura i wilgotność. Ustalone linie komórkowe powinny być okresowo sprawdzane, czy nie są zakażone *Mycoplasma*.

1.6.6. Aktywacja metaboliczna

Do pierwotnej hodowli hepatocytów nie stosuje się układu metabolicznej aktywacji. Ustalone linie komórkowe i limfocyty są ekspozowane na badaną substancję zarówno w obecności, jak i bez odpowiedniego układu aktywacji metabolicznej.

1.6.7. Opis postępowania

1.6.7.1. Przygotowanie hodowli

Ustalone linie komórkowe otrzymane z hodowli podstawowych (np. przez trypsynizację lub wytrząsanie) wysiewa się w odpowiedniej gęstości w naczyniach hodowlanych i inkubuje w 37°C.

Krótkoterminowe hodowle hepatocytów szczura są zakładane ze świeżo wyizolowanych hepatocytów, w odpowiednim medium w celu przyczepienia się ich do podłoża hodowlanego.

Hodowle limfocytów ludzkich są zakładane przy użyciu odpowiednich technik.

1.6.7.2. Wykonanie badania

Pierwotna hodowla hepatocytów szczura.

Świeżo wyizolowane hepatocyty szczura są ekspozowane na badaną substancję w medium zawierającym ³H-TdR przez odpowiednio długi czas. Po zakończeniu okresu działania, medium powinno być ściągnięte z nad komórek, następnie komórki powinny być przemyte, utrwalone i umieszczone na szkiełkach podstawowych oraz wysuszone. Preparaty komórek na szkiełkach podstawowych powinny być pokryte emulsją autoradiograficzną (może być stosowana inna odpowiednia emulsja światłoczuła), następnie ekspozowane, wywołane, odpowiednio zabarwione i policzone.

Ustalone linie komórkowe i limfocyty.

Techniki autoradiograficzne: Hodowle komórek są ekspozowane na badaną substancję przez odpowiednio długi czas, następnie poddawane działaniu ³H-TdR. Czas narażenia komórek jest uzależniony od rodzaju substancji, aktywności układów metabolicznych i typu komórek. W celu wykrycia szczytu UDS, ³H-TdR powinna być dodawana równocześnie z badaną substancją lub w ciągu kilku minut po ekspozycji na badaną substancję. Wybór jednej z tych dwóch procedur będzie zależał od interakcji pomiędzy badaną substancją i ³H-TdR. W celu rozróżnienia (oddzielenia) UDS od semikonserwatywnej replikacji DNA, należy zahamować replikację DNA, na przykład przez stosowanie medium bez argininy lub o niskiej zawartości surowicy albo stosowanie w medium hodowlanym hydroksymocznika.

Pomiary UDS za pomocą LSC: Przed ekspozycją na badaną substancję, przejście komórek do fazy S powinno być zablokowane w sposób opisany powyżej; następnie komórki powinny być ekspozowane na badaną substancję, jak opisano w metodzie autoradiograficznej. Pod koniec okresu inkubowania DNA powinno być wyekstrahowane z komórek i powinna być oznaczona całkowita zawartość DNA oraz ilość wbudowanej tymidyny.

Należy zaznaczyć, że jeżeli w powyższych metodach stosowane są limfocyty ludzkie, blokowanie semikonserwatywnej replikacji DNA nie jest konieczne, jeśli są to hodowle niestymulowane.

1.6.7.3. Analizy

Ocena autoradiograficzna

Do oceny UDS w hodowli komórek nie są liczone jądra komórkowe w fazie S. Powinno być policzone przynajmniej 50 komórek w każdym stężeniu. Szkiełka podstawowe powinny być przed liczeniem zakodowane. Na każdym szkiełku powinno być kilka oddzielnych policzonych, przypadkowych pól. Ilość wbudowanej $^3\text{H-TdR}$ w cytoplazmie powinna być określona przez policzenie, w każdej analizowanej komórce, ziaren z trzech obszarów cytoplazmy, z których każdy ma powierzchnię odpowiadającą powierzchni jądra komórkowego.

Oznaczanie z użyciem licznika LSC

Do oceny UDS metodą LSC powinna być stosowana odpowiednia ilość hodowli dla każdego stężenia i kontroli. Wszystkie wyniki powinny być potwierdzone w oddzielnym, niezależnym eksperymencie.

2. WYNIKI

Wyniki powinny być przedstawione w formie tabelarycznej.

2.1. Ocena autoradiograficzna

Oddzielnie należy zanotować ilość wbudowanej $^3\text{H-TdR}$ do cytoplazmy i ilość ziaren znalezionych poza jądrem komórkowym.

Do opisu rozmieszczenia $^3\text{H-TdR}$ wbudowanej w cytoplazmie oraz ilości ziaren/na jądro komórkowe może być stosowana wartość średniej arytmetycznej, mediany i modalnej.

2.2. Ocena z użyciem licznika LSC

W metodzie LSC ilość wbudowanej $^3\text{H-TdR}$ powinna być przedstawiona w postaci liczby rozpadów na minutę na μg DNA ($\text{dpm}/\mu\text{g}$ DNA). Do opisu rozmieszczenia wbudowanej $^3\text{H-TdR}$ może być stosowana średnia arytmetyczna $\text{dpm}/\mu\text{mg}$ DNA i jej standardowe odchylenie.

Wyniki powinny być obliczane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych.

3. SPRAWOZDANIE

3.1. Sprawozdanie z badań

W sprawozdaniu zamieszcza się, z uwzględnieniem zakresu badań, następujące informacje:

- nazwę zastosowanych komórek, gęstość komórek w hodowli i liczbę pasaży komórkowych w czasie działania związku, liczbę hodowli komórkowych,
- opis metod stosowanych do utrzymywania hodowli komórek z podaniem medium, temperatury i stężenia CO_2 ,
- nazwę substancji badanej, nośnika, stężenia i uzasadnienie wyboru stężeń zastosowanych w badaniu,
- szczegółowy opis układów aktywacji metabolicznej,
- przebieg doświadczenia,
- kontrole dodatnie i ujemne,
- opis zastosowanej techniki autoradiograficznej,
- opis procedury zastosowanej do zablokowania przejścia komórek do fazy S,
- opis procedury zastosowanej do ekstrakcji DNA i oznaczenia całkowitej zawartości DNA metodą LSC,
- zależność dawka/odpowiedź, jeśli to możliwe,
- ocenę statystyczną,
- omówienie wyników,
- interpretację wyników.

3.2. Ocena i interpretacja wyników

Przeprowadza się na podstawie przepisów Wstępu Ogólnego Części B.